

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Природа Західного Полісся та прилеглих територій

Збірник наукових праць

*За загальною редакцією Ф. В. Зузука
Заснований у 2004 р.*

№ 13

Луцьк
2016

*Рекомендовано до друку вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 9 від 23 червня 2016 р.)*

Редакційна колегія:

- Зузок Ф. В.**, – доктор геологічних наук, професор, завідувач кафедри географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (головний редактор);
Сухомлін К. Б. – доктор біологічних наук, професор кафедри зоології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (заступник головного редактора);
Волгін С. О. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри ботаніки Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Льїн Л. В. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та готельного господарства Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Довгаль І. В. – доктор біологічних наук, професор, завідувач відділу фауни і систематики безхребетних, заступник директора Інституту зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України;
Іванців В. В. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри зоології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Капліч В. М. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та природокористування Білоруського технологічного університету;
Ковальчук І. П. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри геодезії та картографії Національного університету біоресурсів та природокористування;
Ковтун М. Ф. – доктор біологічних наук, професор, завідувач відділу еволюції морфології хребетних Інституту зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України;
Коцан І. Я. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри фізіології людини і тварин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Коцан Н. Н. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри країнознавства і міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Олійник Я. Б. – доктор економічних наук, професор кафедри економічної і соціальної географії Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
Позняк С. П. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри ґрунтознавства Львівського національного університету імені Івана Франка;
Сосса Р. І. – доктор географічних наук, професор, директор державного науково-виробничого підприємства «Картографія»;
Сухомлін М. М. – доктор біологічних наук, професор кафедри ботаніки Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
Фесюк В. О. – доктор географічних наук, професор кафедри екології Луцького національного технічного університету;
Хоїнські А. (Adam Chojński) – доктор хабілетований (географія), професор, директор Інституту фізичної географії та формування природного середовища Університету імені Адама Міцкевича, м. Познань, Польща;
Шевчук М. Й. – доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри лісового та садово-паркового господарства Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Слащук А. М. – кандидат географічних наук, доцент кафедри географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Голуб Г. С. – кандидат географічних наук, старший викладач кафедри економічної та соціальної географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (відповідальний секретар).

Рецензенти:

- Корнєєв В. О.** – доктор біологічних наук, завідувач відділу загальної і прикладної ентомології Інституту зоології імені І. І. Шмальгаузена;
Петлін В. М. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри конструктивної географії і картографії Львівського національного університету імені Івана Франка;
Руденко В. П. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри економічної географії та екологічного менеджменту Чернівецького університету імені Юрія Федьковича;
Соломаха В. А. – доктор біологічних наук, професор кафедри ботаніки Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

П 77 **Природа Західного Полісся та прилеглих територій** : зб. наук. пр. / за заг. ред. Ф. В. Зузук. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. – № 13. – 190 с.

ISBN 978-966-600-672-4

Збірник висвітлює питання, які стосуються природи Західного Полісся та прилеглих територій. Окремі статті присвячені географії, екології, рослинному й тваринному світу.

Для викладачів вищих навчальних закладів, науковців та фахівців, а також аспірантів, студентів, учителів.

Збірник наукових праць є науковим фаховим виданням України, у якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора чи кандидата наук (див. додатки до постанов президії ВАК України від 22.12.2010 р. № 1-05/8, 22.04.2011 р. № 1-05/4).

УДК 502(477.41/42)(082)

ББК 26(4УКР 3)я 43+28(4УКР 3)я 43

ISBN 978-966-600-672-4

© Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2016

8. Михайлюк В.І. Грунти заплавлених малих та середніх Північно-Західного Причорномор'я: автореф. дис ... д-ра географ. наук : 11.00.05 / Львівський національний університет ім. Івана Франка. – Львів: 2002. – 35 с.

9. Наконечний І.В. Структурно-функціональна організація паразитоценотичних угруповань екосистем Південно-Західного Причорномор'я: дис. ... докт. біол. наук: 03.00.16 : захищена 24 червня 2010 р.: затв. / Наконечний Ігор Володимирович. – К., 2010. – 379 с.

10. Оцінка стану напівприродних фітоценозів агроландшафтів України. Методичні рекомендації / Шерстобоева О.В., Ткач Є.Д., Стародуб В.І., Довгих К.І., Шавріна В.І., Богословська М.С. – К. : НААН України, Інститут агроекології і природокористування, 2012. – 24 с.

УДК 911.3.375

Голуб Г. С. – кандидат географічних наук, старший викладач кафедри економічної та соціальної географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ ЯК СИНТЕЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ УМОВ СЕРЕДОВИЩА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ РЕГІОНУ

Роботу виконано на кафедрі економічної та соціальної географії СХУ ім. Лесі Українки

Розкрито сутність категорій «якість життя населення», «рівень життя населення» та «спосіб життя населення» як об'єктів суспільно-географічних досліджень. Визначено головні напрямки суспільно-географічних досліджень вітчизняних та закордонних вчених в площині дослідження якості життя населення регіону. Охарактеризовано спосіб та рівень життя. Вивчено новітній науковий досвід у дослідженні якості життя та життєдіяльності населення. Розглянуто категорію «добробут» як сукупність кількісних та якісних показників життєдіяльності людей. Проаналізовано методологічні основи і механізми визначення якості, способу, рівня життя населення в суспільно-географічних умовах життєдіяльності населення регіону. Розглянуто індикатори, що визначають якість життя населення.

Ключові слова: якість життя населення, життєдіяльність населення, суспільство, регіон.

Голуб Г. С. Качество жизни населения как синтез социально-экономических условий жизнедеятельности населения региона. Раскрыта сущность категории «качество жизни населения», «уровень жизни населения» и «образ жизни населения» как объектов общественно-географических исследований. Определены главные направления общественно-географических исследований отечественных и зарубежных ученых в плоскости исследования качества жизни населения региона. Охарактеризованы способ и уровень жизни. Изучено новейшей научный опыт в исследовании качества жизни и жизнедеятельности населения. Рассмотрены категорию «благополучие» как совокупность количественных и качественных показателей жизнедеятельности людей. Проанализированы методологические основы и механизмы определения качества, способа, уровня жизни населения в общественно-географических условиях жизнедеятельности населения региона. Рассмотрены индикаторы, характеризующие качество жизни населения.

Ключевые слова: качество жизни населения, жизнедеятельность населения, общество, регион.

Golub G. S. Quality of life as a synthesis of socio-economic conditions of the vital functions of population of region. The essence of the category of "quality of life", "standard of living" and "way of life" as objects of social and geographical research. The basic directions of social and geographical research of domestic and foreign research scientists in the plane of the quality of life of the region. Characterized method and standard of living. Studied recent academic experience in research and quality of life of the population. We consider the category of "well-being" as a set of quantitative and qualitative indicators of human activity. Analyzes the methodological framework and mechanisms for determining the quality way of life in social and geographical conditions of the population of the region. Are considered indicators that characterize the quality of life.

Keywords: quality of life, vital functions of population, society, region.

Постановка наукової проблеми та її значення. Форма життєдіяльності людей, інакше кажучи, спосіб життя – це узагальнена форма соціально-економічної поведінки населення, яка у системі їхньої життєдіяльності визначає основний вектор цілеспрямованих зусиль суспільства. Більшість дослідників на сьогодні ототожнюють «рівень життя» та «добробут», однак добробут – це не тільки матеріальне задоволення життям населення, а й максимальний ступінь задоволення (або оптимальний для цього суспільства і в цих умовах) соціальних та духовних потреб суспільства. Тому варто розглядати добробут як сукупність кількісних та якісних показників життєдіяльності людей. Забезпечення

зростання добробуту населення полягає у задоволенні потреб, які кількісно зростають та якісно змінюються. При цьому особливо важливу роль відіграє тісний взаємозв'язок між потребами окремого громадянина та суспільства загалом. Теорію добробуту прийнято зараховувати до економічного поняття, бо його сутність важко перевірити емпіричними методами. Головна проблема – вивчити критерії добробуту та визначити, хто має приймати рішення, які на нього впливають. У теоріях добробуту часто виникали суперечності через неспроможність у повному обсязі простежити наслідки урядових програм, а також через розбіжності у поглядах на природу економіки, її цінності й цілі [3].

Для характеристики способу життя виділяють такі категорії: соціально-економічні, економічні, соціальні. При характеристиці соціально-економічна категорія охоплює такі основні показники: відносини між чоловіком та жінкою, відносини між батьками та дітьми, повага до старшого покоління, етичні та естетичні цінності у суспільстві – ці показники впливають на виховання моральних цінностей, поваги до старшого покоління, укріплення сім'ї, духовного багатства [4].

Аналіз досліджень проблеми. І.В. Гукалова [2] розділяє поняття «життєдіяльність населення» та «якість життя населення», зазначаючи, що за допомогою категорії «якість життя населення» визначають істотні обставини життя певної територіальної спільності людей, тобто фактично це характеристика дієздатності соціуму в конкретних суспільно-географічних, економічних і політичних умовах. На її думку, якість життя населення знаходиться на вищій сходинці ієрархії по відношенню до поняття життєдіяльності населення, але без нього ця категорія не може існувати. «Дві основні складові - населення та умови його життєдіяльності - у сполученні зі способом життя формують рівень життя населення, а в сполученні з конкретними суспільно-географічними характеристиками освоєння території формують якість життя. Іншими словами, якість життя населення виступає, як синтез соціальних, економічних, екологічних та інших ознак середовища життєдіяльності, а також: відповідних медико-демографічних, освітньо-професійних, культурних характеристик соціуму, що дозволяють тому чи іншому регіону відігравати свою роль в соціально-економічному розвитку країни у певний часовий період» [2].

Виклад основного матеріалу та обговорення результатів дослідження. Вивчення взаємозумовленого функціонування процесів якості життя населення в розрізі суспільно-територіальних спільностей виокремлюється у пріоритетний напрям суспільно-географічних досліджень. Просторовий розвиток суспільства відбувається шляхом формування різних його територіальних структур, у яких у тісному поєднанні здійснюються різноманітні процеси життєдіяльності населення. Основними формами просторових структур суспільства є поселення і їх системи різних типів. Аналіз процесів формування систем розселення, їх функціонально-структурна типологія, дослідження розвитку територіальних систем розселення, регіональних відмінностей, є необхідними в управлінні регіональним розвитком.

На сучасному етапі розвитку суспільно-географічних досліджень вітчизняні вчені виокремлюють поняття «рівень добробуту» та «рівень бідності», а також окремо аналізують та виокремлюють наступні чинники способу життя: трудову активність, соціальну психоінтелектуальну та рухову активність, діяльність направлену на перетворення природи, суспільства і самого себе, способи задоволення матеріальних та духовних потреб, форми участі людей у суспільно-політичній діяльності, пізнавальну діяльність на рівні теоретичного емпірично-орієнтованого і практичного пізнання, медико-педагогічну діяльність, спрямовану на фізичний і духовний розвиток людини, звички, режим, ритм, темп життя, відпочинок [3].

Підтвердженням цього, є наукові праці, що вивчають якість та рівень життя населення, в яких відсутнє єдине тлумачення соціально-економічних процесів та складових, що формують і впливають на категорію якості та рівня життя населення. З одного боку, визначення категорії якості та рівня життя населення об'єднує всі процеси життєдіяльності людини і суспільства. З іншого – до класифікації показників якості життя відносять тільки окремі складові процесів життєдіяльності людей. На сьогодні українські дослідники характеризують рівень життя не тільки у вузькому, а й широкому розумінні. Якщо розглядати рівень життя як частину розвитку людини, то непотрібно включати в це поняття показники якості життя, тобто вводити в дослідження вивчення питань освіти, здоров'я, екології.

Рівень життя є багаторівневою категорією, має свою структуру він об'єднує відносини й умови, що визначають життя, працю, побут та інтелектуально-культурний розвиток людей, визначає ступінь задоволення різноманітних потреб населення не лише фізичних, а й моральних, соціальних, духовних, а також визначає й оцінює реальну економічну ситуацію та політико-правові гарантії забезпечення життєдіяльності населення [1].

Щодо досліджень аспектів життєдіяльності населення, варто виокремити праці В.М. Юрківського [7], у яких він зазначає, що поняття «умови життя населення» охоплює усі аспекти існування людини, але перелік умов та їх групування неминуче зазнають змін залежно від часу, місця й мети дослідження.

Він запропонував усі умови життєдіяльності об'єднати в такі умовні блоки: забезпечення існування та відтворення людини як живої істоти; виховання й навчання дітей; трудова діяльність; збереження здоров'я, утримання непрацездатних та пенсіонерів; відпочинок самовдосконалення особистості; природні й соціальні умови.

Показники, що характеризують умови життя населення на конкретній території, навіть якщо вони розраховані у відносній формі, самі собою нічого дати не можуть. Їх обов'язково треба порівняти з нормативами або середніми показниками ширшої території. Варто враховувати, що нормативи не є однаковими для міської та сільської місцевостей і диференціюються усередині неоднорідних просторів.

До таких показників можна віднести коефіцієнти шлюбності та розлучуваності, народжуваності, смертності та природного приросту населення; питому вагу дітей, народжених неодруженими жінками, серед загальної кількості народжених; смертність населення в працездатному віці від тієї чи іншої хвороби: від убивств і самогубств; кількість абортів; захворюваність населення окремими інфекційними хворобами, алкоголізмом і наркоманією, злочиствами утвореннями; статистика злочинності.

Термін «якість життя» започаткував Дж. Гелбрейт у 1957 р. в науковій праці «Суспільство достатку», де він наголошував, що економічні клопоти заповнюють практично більшу частину життя, тому головним завданням економіки є підвищення доходів [6].

Отже, під якістю життя Гелберт розумів суспільні блага, що надаються особистості, а Келлі-Гіллеспі уже брав до уваги 6 критеріїв, де окрім соціальних благ враховував і психологічне, і духовне благополуччя. Дослідженнями проблеми формування та підвищення якості життя населення займаються багато вітчизняних та зарубіжних науковців, здебільшого економісти. Серед досліджень західних економістів і соціологів, що надавали велику увагу проблемам якості життя окремих індивідів і суспільства загалом, особливе місце посідають праці А. Кемпбелла, Р. Інглхарта, Дж. Кейнса, С. Вітні, Ф. Конверса, В. Роджерса, А. Маслоу, С. Юханссона, Д. Фостера та ін.

Серед українських науковців, які досліджують ознаки якості життя населення, можна виокремити О. Власюка – «Моделі аналізу та прогнозування економічного і соціального розвитку України» (1997), Е. Лібанову – «Бідність населення України: методологія, методика та практика аналізу», М. Татаревську «Якість життя населення регіону: аналіз, прогнозування, соціальна політика», Ф. Узунова «Інтегральна оцінка рівня та якості життя населення регіонів України» та інших. У цих працях досліджуються умови, що впливають на якість життя населення, їх зв'язок із соціальним та економічним розвитком країни та пропонуються розробки щодо побудови інтегрального показника для оцінки якості життя населення і з врахуванням міжнародного досвіду.

Серед сучасних наукових досліджень, присвячених проблемам якості життя населення, насамперед варто назвати колективну доповідь з людського розвитку, підготовлену науковцями Інституту демографії і соціальних досліджень НАН України та фахівцями Державного комітету статистики України "Людський розвиток в Україні: 2003 рік". У ній значна увага приділяється аналізу трьох головних складових людського розвитку: рівню життя, освіти та стану здоров'я населення, що є основою міжнародної методології вивчення людського розвитку [5].

Власне якості життя населення присвячена праця Н. Лебідь «Соціально-географічні аспекти розвитку території» [5]. Особливість цієї праці – це визначення певної системи чинників якості життя, до якої зачислено такі ознаки: сумарний природно-ресурсний потенціал; забруднення навколишнього природного середовища; забезпеченість населення соціальною інфраструктурою та житловими умовами; щільність населення і його грошові доходи; головний профіль господарської діяльності; виробничо-територіальна концентрація промисловості; обсяг національного доходу на особу; кількість населення незайнятого у суспільному виробництві; капітальні вкладення на одну особу; густота автомобільних і залізничних шляхів; ступінь урбанізованості. Проте ця система, на нашу думку, не охоплює всього спектра умов і чинників ЯЖН, оминаючи важливі політичні, демографічні, психологічні та інші чинники.

Важливою складовою якості життя виступає рівень життя населення, що визначає (як пропонує І. Бестужев-Лада) рівень задоволення матеріальних та культурних потреб особистості, забезпеченість споживчими благами, які визначаються, зазвичай, кількісними показниками, абстрагованими від їх якісного значення (розмір оплати праці, прибуток, обсяг споживання благ та послуг, рівень споживання споживчих і промислових товарів, тривалість робочого вільного часу, життєві умови, рівень освіти, охорони здоров'я, культури та ін.).

Поняття рівня життя населення містить три ключові аспекти: добробут населення, рівень людського розвитку та нагромадження людського капіталу. Відповідно до конвенцій Міжнародної організації праці (МОП) кожна людина має право на такий життєвий рівень (включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд, соціальне обслуговування), який необхідний для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї, а також право на матеріальне забезпечення у разі безробіття, інвалідності тощо.

Підвищення рівня життя сприяє поліпшенню якості життя, тобто умов існування людини. Якість життя відзначається насамперед рівнем споживання товарів і послуг, а також охоплює соціальні результати економічного і політичного розвитку, а саме: середня тривалість життя, рівень захворюваності, умови й охорона праці, соціальна захищеність населення, поліпшення соціального середовища, забезпечення прав людини.

Рівень життя визначають загалом для країни, для окремих територій та соціальних груп. У світовій практиці для характеристики рівня життя використовується такий інтегральний показник, як індекс людського розвитку, який охоплює три індикатори: національний або валовий внутрішній продукт на душу населення (ВВП), тривалість життя, рівень освіти населення. Ці величини співвідносяться з найвищими світовими рівнями цих показників. Індекс людського розвитку вирізняється простотою обчислення, універсальністю, статистичною доступністю, однак він не повністю охоплює умови життя та усі основні компоненти рівня життя. Наприклад, індекси таких його компонентів у розрахунку на душу населення: харчування (за його калорійністю і вмістом білків), фонду домашнього майна (у порівнянних цінах), житла (площа з урахуванням вигод), здоров'я й охорони здоров'я (за динамікою тривалості життя, рівнем смертності, витратами на охорону здоров'я), освіти й культури (за кількістю місць навчання та витратами на освіту і культуру), послуг населенню (у порівнянних цінах) тощо. Головним же показником поліпшення рівня життя є збільшення його тривалості. Рівень життя населення залежить від економічного потенціалу і зазвичай визначається величиною ВВП і структурою його використання [15].

Висновки та перспективи подальших досліджень. 1. Вивчення проблем якості еволюціонувало від якості товарів до якості людини і далі до якості життя населення. Людина більше не може розглядатися як інструмент, засіб економічного розвитку, а соціальний розвиток не є автоматичним наслідком економічного розвитку і не може більше виступати вторинною метою. Саме тому необхідно розглядати якість життя як критерій усієї державної зовнішньої та внутрішньої політики та реформ, що проводяться. Це означає, що показники якості життя варто розглядати як ключові орієнтири соціально-економічного розвитку регіонів.

2. Якість життя – найважливіший показник соціально-економічного розвитку та синтез соціально-економічних умов середовища життєдіяльності населення не тільки територіальної громади, а й держави загалом. Поняття рівень життя населення містить три ключові аспекти: добробут населення, рівень людського розвитку та нагромадження людського капіталу.

3. Суспільство повинно бути впевнене в тому, що якість життя в нашій країні повністю відповідає стандартам, запропонованим у світі. Для цього держава повинна забезпечувати такий рівень життя та перспективи його зростання, які б влаштовували кожному людину незалежно від віку, статі чи соціального походження.

Література:

1. Гудзеляк І.І. Географія населення: навч. посіб. / І. Гудзеляк ; наук. ред. О. І. Шаблій; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ, 2008. - 232 с.
2. Гукалова І.В. Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація: монографія / І.В. Гукалова ; Інститут географії НАН України. - К.: 2009. - 347 с.
3. Івашків В. О. Теоретико-методологічні підходи до визначення рівня життя населення та індикаторів його виміру / В. О. Івашків // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2013. - № 767. - С. 296-300.
4. Краснопольська Н. В. Соціально-економічні основи дослідження рівня і якості життя населення / Н. В. Краснопольська, Т. Ю. Швець // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. – Луцьк: Волинський інститут економіки та менеджменту. – 2015. – № 12. – С. 256–263.
5. Лебідь Н. П. Соціально-екологічні аспекти розвитку території (суспільно-географічне дослідження на прикл. Україні): автореф. дис. на здобуття канд. геогр. наук: спец. 11.00.02 / Н. П. Лебідь. – Київ, 1995. – 202с.
6. Лібанова Е. М. Людський розвиток в Україні / Лібанова Е. М. – К.: Парламентське, 2004. – 290 с.
7. Юрківський В.М. Аналіз умов життя населення конкретної території / В.М. Юрківський // Економічна та соціальна географія – К.: К. держ. ун-т ім. Тараса Шевченка, 1992. – № 44. – С. 32-35.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ГЕОГРАФІЯ

Зузук Ф. В., Сухомлін К. Б., Залеський І. І., Погребський Т. Г., Ковальчук С. І. Фізико-географічні особливості заболочування окремих територій басейну р. Прип'ять у Волинській (Україна) і Брестській (Білорусь) областях, що охороняються згідно Рамсарської конвенції, і їх роль в життєдіяльності перелітних птахів.....	3
Липка Л. О. Кліматичні особливості території Національного Природного парку «Кременецькі гори»	10
Міщенко О. В. Еколого-господарська оцінка сучасного стану ландшафтів Волинської області	19
Кошовий В. В., Альохіна О. В., Івченко Д. В. Аналіз складності і різноманіття ландшафтного покриву транскордонного біосферного резервату «Західне Полісся».....	24
Смілий П. М., Залеський І. І., Зузук Ф. В. Особливості довкілля монастирів Волинської області.....	30
Патиченко О. М. Регіональний та локальний рівні формування земельної ренти в нормативній грошовій оцінці земель населених пунктів	36
Мазур І. О. Плавневі біотопи та проблема їх класифікації при дослідженнях степових річок північно-західного Причорномор'я.....	41
Голуб Г. С. Якість життя населення як синтез соціально-економічних умов середовища життєдіяльності населення регіону	47
Карнюк З. К. Антропогенна модифікованість внутрішньої функціональної організації екомережі Волинського Полісся.....	51
Чернявка С. О., Джам О. А. Гідрохімічні особливості р. Західний Буг.....	60
Ільїна О. В., Пасічник М. П. Геохімічні особливості та біотичний склад донних відкладів озера Гривенське	68
Вакульчук О. І., Тарасенко С. О., Жданюк Б. С. Еколого-гідрохімічний моніторинг якості води річки Гапа (Ягодинка).....	73
Нетробчук І. М. Динаміка забруднення атмосферного повітря у Волинській області.....	77
Єрко І. В., Савич К. В. Характеристика альтернативних видів туризму Волинської області.....	85
Кучер П. В., Волошин І. М. Історико-архітектурні пам'ятки Рівненської області: геопросторове поширення, туристичні маршрути та їх характеристика.....	92
Єрко А. В., Каліновський Д. І. Динаміка та перспективи розвитку спортивно-оздоровчого туризму у Волинській області	99
Саковець О. В. Передумови розвитку рекреації й туризму в Рожищенському районі Волинської області.....	106
Зузук Ф. В., Нездименко В. В. Рецензія на колективну монографію «Медико-гідрохімічні чинники геологічного середовища України» за редакцією доктора геолого-мінералогічних наук, доктора географічних наук, доктора технічних наук, професора Г. І. Рудька.....	109

РОЗДІЛ ІІ. БІОЛОГІЯ

Дудка І.О., Кривомаз Т.І. Міксоміцети у лісових фітоценозах з трьох відділень національного природного парку „Карпатський”	111
Кузьмішина І. І., Коцун Л. О., Коцун Б. Б., Шукалович О. В., Вабіщевич Ю. В. Родина Rufolesae Dum. у флорі Національного природного парку "Прип'ять-Стохід"	121
Ольшєвська І. А., Дідух Я. П., Мала Ю. І., Пашкевич Н. А. Лучна рослинність заплави р.Случ	125
Татюк А. А., Андрєєва В. В. Декоративні властивості та розмноження гладіолуса садового на Волині	145
Фішук О. С. Організація та еволюція гінецея Однодольних (Monocotyledons)	149
Волянська Ю. В., Андрєєва В. В. Вплив фітогормонів на вкорінення листкових живців <i>Saintpaulia ionantha</i>	154
Голуб В. О., Голуб С. М., Онопріак О. В. Фізіологічні основи біопродуктивності та стійкості <i>Triticosecale</i> до хвороб за різних систем удобрення.....	158
Гуштан К. В. Методичні підходи до виділення категорій екоморф личинок веснянок (Insecta: Plecoptera)	163
Зінченко М. О., Сухомлін К. Б., Зінченко О. П. Про знахідки деяких видів вільновусих напівтвердокрилих та тарганів на території Шацького НПП.....	168
Сухомлін К. Б., Зінченко О. П. Попередній аналіз фауни мошок (Diptera: Simuliidae) природного заповідника «Розточчя»	170
Пилипюк А. В. Облік та видове різноманіття рукокрилих у системі природних гіпсових печер “Атлантида-Киянка”.....	173
Піць Н.А., Альохіна О.В. Аналіз природного різноманіття на ландшафтному – компонентному рівні: оцінка видового біорізноманіття на території біосферного резервату «Шацький».....	182

CONTENTS

SECTION I. GEOGRAPHY

F. Zuzuk, K. Suhomlin, I. Zaleski, T. Pogrebskyi, S. Kovalchuk Physical and geographical features of swamping of some areas of the basin of the river Pripyat in Volyn and Brest regions protected under the Ramsar Convention and their role in the life of migratory birds	3
Lyрка L. O. The climatic features of the National Park "Kremenets Mountains"	10
Mischenko O. V. Ecological and economic assessment of the current state of the landscapes of Volyn region.....	19
Koshovy V.V., Alokhhina O.V., Ivchenko D.V. An analysis of complexity and diversity of landscape cover of the Transboundary Biosphere Reserve "West Polesie"	24
Smilyj P. N., Zaleskiy I. I., Zuzuk F. V. The Peculiarities of the environment monasteries Volyn region	30
Patychenko O. M. Regional and local levels of land rent forming in normative land assessment of settlements	36
Mazur I. O. Wetland biotopes and problems of their classification when investigating steppe rivers in the Northwest Black Sea Region.....	41

Golub G. S.	Quality of life as a synthesis of socio-economic conditions of the vital functions of population of region	47
Karpyuk Z. K.	Anthropogenic modification internal functional organization of ecological networks of Volyn Polissya.....	51
Chernyavka S.O., Dzham O.A.	Hydrochemical Peculiarities of the River Western Bug.....	60
Ilyina O. V., Pasichnyk M. P.	Geochemical characteristics and biotic composition of sediments of the lake Hryvenske.	68
Vakulchuk O. I., Tarasenko S. O., Zhdaniuk B. S.	Ecological and hydrochemical monitoring water quality of the river Gapa.....	73
Netrobchuk I. M.	Air pollution dynamics in the Volyn region.....	77
Yerko I. V., Savych K. V.	Tourism alternative types description of the Volyn region.	85
Kucher P. V., Voloshyn I. M.	Historical and architectural monuments of Rivne region, geospatial distribution, tourism itineraries and their characteristics.....	92
Yerko A. V., Kalinovskii D. I.	Dynamics and development prospects of Sports and Recreational Tourism in Volyn Region.....	99
Sakovec O. V.	Pre-conditions of development of recreation and tourism in Rozhischenskomu district of the Volyn region.	106
Zuzuk F. V., Nezdimenko V. V.	Review of the collective monograph "Medical and hydrogeochemical factors of the geological environment in Ukraine", edited by Dr. of Geological sciences, Dr. of Geographical Sciences, Dr. of Technical Sciences, Professor Rudko G. I.	109

SECTION II. BIOLOGY

Dudka I.O., Kryvomaz T.I.	Myxomycetes in the Forest Phytocoenoses from Three Departments of National Nature Park "Carpathy".....	111
Kuzmishyna I. I., Kotsun L.A., Kotsun B. B., Schukalovych O. V., Vabishchevich Ju. V.	Family Pyrolaceae Dum. at the flora of the National Nature Park "Pripyat-Stokhid"	121
Olshevska I. A., Didukh Ya. P., Mala Yu. I., Pashkevych N. A.	Meadow vegetation of the river Sluch floodplain	125
Tatyuk A. A. , Andreeva V. V.	Decorative properties and multiplication of gladiolus garden in Volyn region	145
Fishchuk O.S.	Monocotyledons gynoecium: organization and evolution.....	149
Volyanska Y.V., Andreyeva V.V.	Effect of Phytohormones on Process of Rooting of Cuttings Leaf Saintpaulia ionantha.....	154
Golub V. O., Golub S. M., Onopriyak E. V.	Physiological basis of bio-productivity and sustainability Triticosecale disease at different fertilizer systems	158
Hushtan K. V.	The methodological approaches for allocation of stoneflies larvae ecomorphs categories (Insecta: Plecoptera).....	163
Zinchenko M. O., Suhomlin K. B., Zinchenko, O. P.	About discovery of some species hemipterous Gymnocerata and cockroaches in the territory of Shatsk NPP.....	168
Sukhomlin K. B., Zinchenko O. P.	Preliminary analysis of blackflies fauna (Diptera: Simuliidae) of the natural reserve "Roztochchya"	170

<i>Pylypiuk A. V.</i>	
Calculation and diversity of bats in gypsum cave system “Atlantida-Kyivlanka”	173
<i>Pits N.A., Alokina O.V.</i>	
Analysis of the natural diversity on the landscape and component level: assessment of species diversity within the Biosphere Reserve "Shatskiy"	182

Наукове видання

Природа Західного Полісся та прилеглих територій

Збірник наукових праць

За загальною редакцією Ф. В. Зузука

Заснований у 2004 р.

№ 13

Редактори: *В. С. Голюк, Л. С. Пацук, В. Є. Сикора, Т. В. Яков'юк*

Коректори: *І. Я. Мислива-Бунько, І. М. Могілевська*

Технічні редактори: *І. М. Могілевська, М. Б. Філіпович*

Формат 60×84^{1/8}. Ум. друк. арк. 23,75. Зам № 198. Тираж 100.

Папір офсетний. Гарнітура Times. Друк офсетний.

Друк ПП Іванюк В. П. 43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 65.

Свідоцтво Держкомінформу України

ВЛн № 31 від 04.02.2004 р.